

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Τέχνη και Εποχή

Η συλλογή της Πινακοθήκης δήμου Αθηναίων
μέσα από τα μάτια του Σπύρου Παπαλουκά

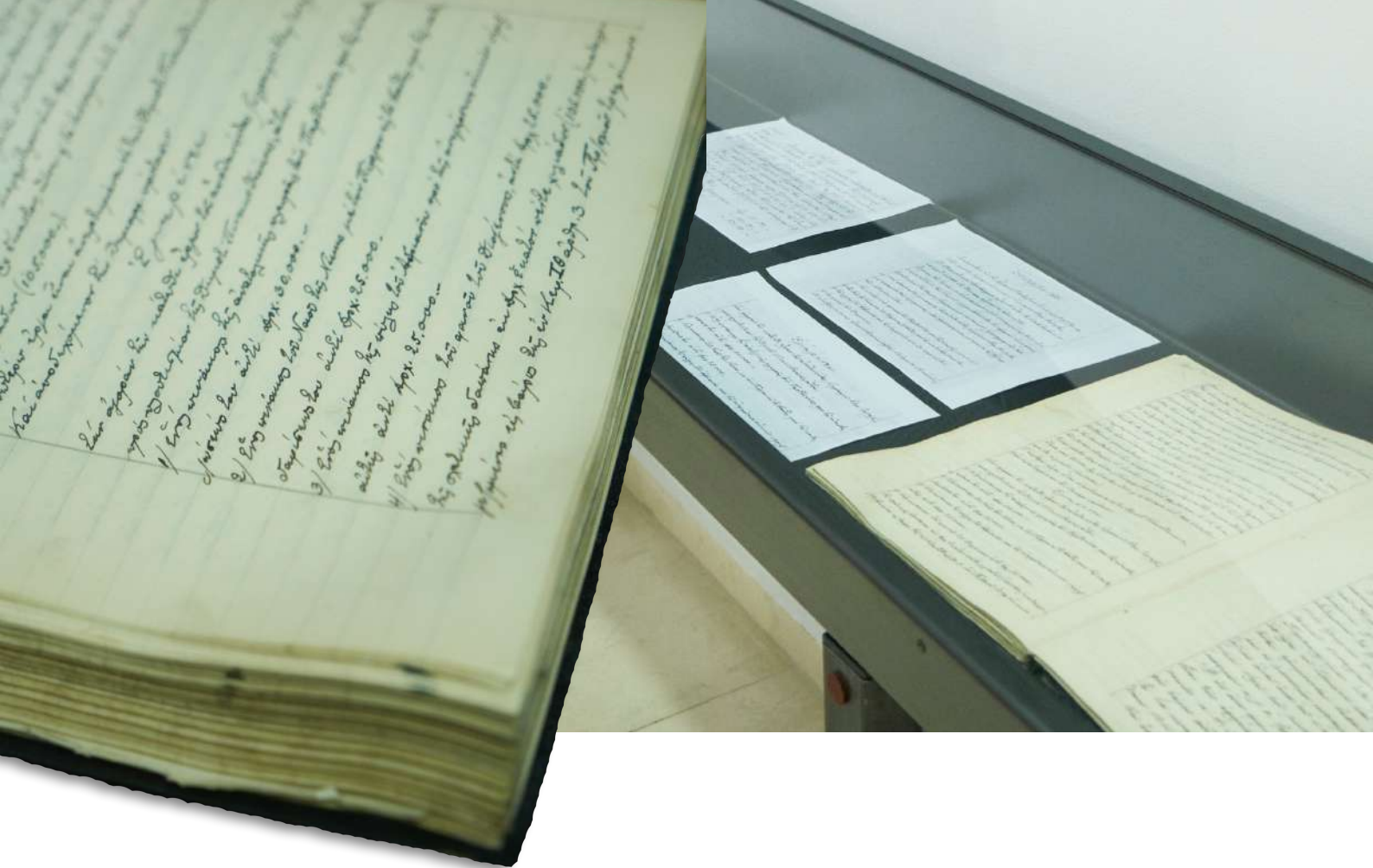
Έναν από τους σημαντικότερους Έλληνες καλλιτέχνες του 20ού αιώνα, τον Σπύρο Παπαλουκά (1892-1957), τιμά η Πινακοθήκη δήμου Αθηναίων με την έκθεση *Τέχνη και Εποχή. Η συλλογή της Πινακοθήκης δήμου Αθηναίων μέσα από τα μάτια του Σπύρου Παπαλουκά*. Την έκθεση διοργανώνει ο Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας δήμου Αθηναίων, παρουσιάζοντας το έργο που επιτέλεσε ο Παπαλουκάς ως Διευθυντής της (1941-1957), με μια επιλογή από σημαντικά έργα καλλιτεχνών που αποτέλεσαν τον ιδρυτικό πυρήνα της συλλογής και του πνεύματος που την χαρακτηρίζει.

«Όταν διορίστηκα είναι αδύνατον να σας περιγράψω σε τι κατάσταση τα βρήκα, μέσα στα νερά, το ένα πάνω στο άλλο. Τα πήρα στα χέρια μου σαν άρρωστα παιδιά και χάιδεψα τα όνειρα τόσων καλλιτεχνών»

Σπύρος Παπαλουκάς

Ο Σπύρος Παπαλουκάς ξεκίνησε να εργάζεται ως σύμβουλος στο δήμο Αθηναίων το 1939 και από το 1941 μέχρι το 1957 διετέλεσε διευθυντής της Δημοτικής Πινακοθήκης.

Την επιμέλεια της έκθεσης έχει ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Πινακοθήκης και Μουσείων του ΟΠΑΝΔΑ Ντένης Ζαχαρόπουλος, με τη σημαντική συνδρομή της ιστορικού της τέχνης Μαίρης Μιχαηλίδου και της Εφόρου της Πινακοθήκης Κάλυπς Πετροχειλίου.

Στην έκθεση, που αποτελεί μία πρώτη προσπάθεια τεκμηρίωσης, αλλά και αντίληψης και διερεύνησης της κοινωνικής ιστορίας της τέχνης και του σύνθετου ρόλου των καλλιτεχνών ως πνευματικών ανθρώπων και πολιτών, παρουσιάζονται τα έργα τέχνης που πέρασαν στην κατοχή του δήμου Αθηναίων κατά τη διάρκεια της θητείας του Σπύρου Παπαλουκά, καθώς και σχετικά -με τη διαδικασία αγοράς τους- αρχεία (έγγραφα από τα αρχεία του δήμου, αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, κ.α.).

Ο Ντένης Ζαχαρόπουλος αναφέρει για τον Σπύρο Παπαλουκά: «Βασικό ρόλο έχει ο τρόπος με τον οποίο οργανώνει τα κριτήρια επιλογής σε θεματικές ενότητες, τόσο αισθητικές όσο και φιλοσοφικές, που βασίζονται στο *τοπίο* ως έκφραση της ελευθερίας, της υποκειμενικότητας και του θαυμασμού της φύσης, αλλά και ως γνώση και καταγραφή της χώρας και του τόπου, που έχει αλλάξει τόσες φορές σύνορα. Παράλληλα με το φυσικό τοπίο, το αστικό τοπίο εκφράζει τον χώρο της κυκλοφορίας ατόμων και ιδεών και την κοινω-

νική και δημόσια ζωή. Άλλη ενότητα, αυτή του εσωτερικού των σπιτιών και της νεκρής φύσης, υποστηρίζει την συναισθηματική κι εσωτερική ζωή, τη φιλική συνεύρεση, την εργασία και τησχόλη και την ιδιωτικότητα του ατόμου, που αποτελούν την κεντρική προσέγγιση της τέχνης ως απεικόνιση της καθημερινότητας των απλών ανθρώπων. Ο ίδιος ο Παπαλουκάς έχει περιηγηθεί στην χώρα εκτενώς, από την κορυφή κάθε βουνού ως το τελευταίο νησί, γεγονός που του προσέφερε τη δυνατότητα να αναπτύξει και συγκεράσει τις διαφορές που συνιστούν την χώρα μας σα φύση και σαν ποικιλομορφία τόπων, σαν γλώσσες και εκφράσεις που συγκροτούν, μέσα από τις διαφορές μας, τον κοινωνικό και πολιτιστικό της πλούτο, πέρα από εθνικισμούς και ηθογραφίες που συνήθως τα χρόνια εκείνα οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται.

Αμιγώς καλλιτεχνικά, θα υπερασπιστεί πάντα και ευθέως σημαντικούς καλλιτέχνες, που η πολιτεία κι η κοινωνία μας θα αργήσουν να αναγνωρίσουν και που σήμερα αποτελούν τις μεγάλες καλλιτεχνικές προσωπικότητες του περασμένου αιώνα, πέρα από τις συμβάσεις του γούστου, της αγοράς ή της θεσμικής καταξίωσης. Ο Μπουζιάνης, ο Κόντογλου, ο Παρθένης, ο Γαΐτης, ο Εγγονόπουλος, ο Βιτσώρης, στέκουν μεταξύ άλλων, πάντα πέρα από τα επίσημα καλλιτεχνικά ρεύματα, είτε συντηρητικά είτε νεωτερικά.

Η έκθεση ίσως να μην είναι εντυπωσιακή γιατί δεν περιορίζεται σε «αριστουργήματα» κι ανοίγεται οριζόντια στην καλλιτεχνική ζωή μέσα από τη συγκριτική παρουσίαση της παραγωγής μιας εποχής και μιας κοινωνίας με όλη τους τη συνθετότητα, όπως φαίνεται μέσα από τη συλλογή της Πινακοθήκης και των επιλογών που τη συγκροτούν. Προτείνει όμως μια ιδιαίτερα σημαντική προσέγγιση γιατί συνιστά την αφετηρία μιας ευρύτερης μελέτης της σχέσης τέχνης και εποχής και επιτρέπει να δει κανείς μια δύσβατη και σκοτεινή ακόμα περίοδο της ιστορίας μας μέσα από τις ιδιαιτερότητες και τα ερωτηματικά της, καθώς και μέσα από τον συστηματικό τρόπο ενός σημαντικού καλλιτέχνη και ανθρώπου που έρχεται αντιμέτωπος με αυτές, χωρίς να κάνει εκπτώσεις στο ήθος και στη συνείδηση του πολίτη και του δημόσιου λειτουργού, περνώντας ανάμεσα από τις συμπληγάδες της Ιστορίας και της Κοινωνίας».

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης θα πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, καθώς και συζητήσεις από ιστορικούς τέχνης, καλλιτέχνες και ειδικούς στο έργο του Παπαλουκά.

Η διάρκεια της έκθεσης 16 Νοεμβρίου 2018.

